

SOCIETAT

L'última primavera de la Model

Aquest mes de febrer, el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya anunciarà si tanca la presó Model. Els sindicats alerten que tancar-la abans d'obrir un centre nou implicaria la vulneració dels drets dels interns i dels treballadors, però tenen coll avall que serà buida al maig.

Reportatge d'Àlex Milian

“**H**a anat tot molt ràpid”, diu Jesús Martínez, secretari sindical del CSIF a la Model. “Es va filtrar que el Departament de Justícia alertava el director d'un centre penitenciari que, a partir del 6 de febrer, ja no entrarà cap més pres preventiu a la Model i ja hi som”, afirma Martínez. Tot indica, segons el sindicalista, que el tancament es produirà abans de l'estiu: “Han accelerat les classificacions dels interns –una condició indispensable a l'hora de traslladar un intern d'un centre a un altre– i, tenint en compte els tercers graus i les llibertats, podria ser que al mes de maig ja tinguéssim la Model buida. I pensem que al juny ja la volen tenir tancada”, rebla el representant del CSIF.

El passat 10 de gener la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona signaven un conveni pel qual el consistori cedia uns terrenys a la Zona Franca a canvi del tancament de la presó Model i el Centre Obert de Trinitat Vella. La idea inicial era que la Generalitat construïria un nou Centre Obert i un nou centre de preventius –l'actual funció de la Model– a la Zona Franca i, en obrir-los, tancaria els equipaments actuals.

Però una setmana després TV3 afirmava que la intenció del Departament de Justícia era tancar la presó. El conseller de Justícia, Carles Mundó, no ha estat tan contundent. La setmana passada, en la sessió de control parlamentària, avançava que s'està estudiant. Segons el conveni signat amb l'Ajuntament, “la data

de tancament ha de complir els criteris següents: tenir en compte la construcció d'un altre centre penitenciari a la Zona Franca o –ho diu expressament el conveni– valorar les condicions del sistema penitenciari per si això permetés el tancament del centre penitenciari. És això exactament el que està fent el Departament de Justícia: estudiar les condicions del sistema penitenciari per si és possible anticipar aquest tancament. I en aquest estudi ens hem compromès a donar una resposta al mes de febrer”.

El conseller, a més a més, avançava unes condicions del sistema penitenciari aparentment favorables: “El conjunt del sistema té 10.700 places per a interns i se n'estan utilitzant 7.100, cosa que explica que hi hagi 3.500 places que, per fortuna, →

→ no s'estan utilitzant. Això representa que l'ocupació del conjunt del sistema penitenciari de Catalunya és d'un 67%. Dit amb unes altres paraules, tenim l'equivalent, en places disponibles, al que representa avui el Mas d'Enric de Tarragona, el Centre de Ponent i el Centre Penitenciari de Figueres. Per tant, és evident que es pot estudiar, amb aquesta disponibilitat de places, quines són les necessitats del sistema”.

Mundó passava després a descriure l'ocupació percentual d'alguns dels centres penitenciaris: “Tarragona està al 30 per cent; Lleida, al 50 per cent; Lledoners està per sota del 60 per cent i el centre més gran que tenim a Catalunya, Brians 2, està al 60 per cent”. Amb aquestes dades, conclou el titular de Justícia, “seria una irresponsabilitat no estudiar tots els escenaris”.

Segons els sindicats, però, aquestes dades s'han d'explicar més bé. Xavier Martínez, delegat sindical de la UGT a la Model, reconeix que “ara mateix els centres no estan massificats del tot, però –adverteix– el conseller dona unes xifres que no són reals. L'actual situació permetria la reubicació dels interns de la Model. Això és indubtable. Hi ha forat per reubicar-los però a costa de massificar els centres”.

Segons Martínez, les dades que ofereix el conseller Mundó són globals però cal tenir en compte que “alguns mòduls (com els d'infermeria, d'ingressos, de règim tancat, de dones) són mòduls on els preventius no poden anar-hi”. No són mòduls “de règim de vida ordinari” mentre que els preventius han de ser ingressats, obligatòriament, en “mòduls de vida ordinària” i “aquests ja no són tants com diu el conseller sinó que són molts menys”. La conseqüència, diu Xavier Martínez convençut, “és que es massificaran els centres. Tornarem a l'època de fa sis, set o vuit anys, quan els centres estaven hiper-massificats. Això incrementarà la inseguretat, les situacions de risc i, com sempre, les agressions a treballadors i agressions entre interns. Segur”.

Un altre sindicalista, aquest cop de CSIF, Jesús Martínez, recorda que “la filosofia d'Institucions Penitenciàries de la Generalitat –que volen ser líders mundials amb el tractament– i la mateixa Llei Orgànica General Penitenciària (LOGP) defensen el principi unicel·lular, que és aconseguir que cada intern tingui la seva cel·la”. Segons Jesús Martínez, “amb la si-

Representants de l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat després de signar el conveni sobre la Model: d'esquerra a dreta: la regidora Janet Sanz, l'alcaldessa Ada Colau, el vice-president Oriol Junqueras i el conseller Carles Mundó.

tuació que ens trobem ara mateix, si no es tanca la Model, podríem aconseguir aquest principi”.

Una altra raó d'aquest sindicalista del CSIF té a veure amb les garanties jurídiques dels interns, que són preventius –i, per tant, no han estat jutjats: “La LOGP demana que la presó preventiva sigui a prop dels jutjats perquè els interns preventius tenen la presumpció d'innocència. Es demana que no se'ls allunyi dels familiars perquè aquesta gent són els que

tenen més risc de suïcidi, per exemple”. Entre les seves garanties també hi ha la del dret a una defensa justa: “També aconsella la LOGP que els centres de preventius siguin a prop dels jutjats –explica Jesús Martínez– perquè aquesta gent ha de rebre atenció dels advocats d'ofici. I els d'ofici no cobren. A la Model vénen perquè és a Barcelona mateix, però si han d'anar 40 km d'anada i 40 de tornada... D'alguna manera se'ls estarà negant la defensa, que és un principi fonamental de la LOGP”.

El conseller Mundó ha afirmat que molts dels interns de la Model tampoc són de Barcelona, per la qual cosa el trasllat a un altre centre els podria acostar al seu domicili. Jesús Martínez ho posa en dubte: “Dels 900 interns que hi ha a la Model, només 200 viuen fora de la comarca del Barcelonès. Això –afirma– són dades de la Model on surt l’adreça de cada intern”.

Un altre efecte perniciosos de la distància dels centres penitenciaris respecte als jutjats la dóna Xavier Martínez, d’UGT: “Els trasllats també seran més problemàtics. Perquè els Mossos d’Esquadra ara fan trasllats de 5 o 6 km des de la Model fins a la Ciutat de la Justícia, però aquests trasllats es multiplicaran per vint, perquè entre anada i tornada es faran pràcticament 100 km. Això és potencialment un risc de situacions no desitjades en un trasllat d’interns. Tot i que la majoria dels interns no siguin conflictius, n’hi ha un percentatge que sí que ho són. Com menys temps està en un furgó un intern, més tranquil és el trasllat”.

El representant d’UGT també creu que tot plegat suma “una vulneració clara dels drets dels treballadors, una vulneració clara dels drets dels interns i les seves famílies, i només provocarà un increment de situacions perilloses: tant a dins dels centres on es reubiquin aquests interns com en els trasllats que hagin de fer els mossos”.

El conseller Mundó va prometre en la sessió de control del Parlament del 25 de gener que el tancament de la Model en cap cas significaria acomiadaments: “Vull deixar clar que si, finalment, el Departament de Justícia decideix tancar la presó Model, no perilla ni un sol lloc de treball, sigui de treballadors funcionaris o interins, sigui de personal que avui presta el seu servei a la Model o en qualsevol altre centre penitenciar. Ho vull deixar perfectament clar. Constarà en acta. És una decisió clara i si, finalment, això es produeix en aquests termes, podem deixar-ho perfectament expressat per escrit i acordat amb els representants dels treballadors”.

Per contra, Xavier Martínez està convençut que “el trasllat implica la destrucció de llocs de treball i ho sabem perquè, des del mateix Departament de Justícia, se’ns ha comunicat –malgrat les paraules del conseller– que es perdran llocs de treball”. És més, segons Xavier Martínez,

“ja està succeint: hi ha 35 companys als quals se’ls acaba el contracte el 31 de gener i ja se’ls ha dit que no se’ls renovarà. No són tots de la Model, sinó de centres on es pensa reubicar els treballadors de la Model. Concretament Brians 2”.

Martínez explica que els trasllats també vulneren els drets dels treballadors: “Afecten les distàncies del domicili, les famílies dels treballadors, la conciliació familiar amb la qual tant s’omple la boca el Govern. Aquests treballadors de la Model van guanyar de manera definitiva un lloc de treball en una localitat concreta i de cop i volta se’ls trasllada a localitats a distàncies molt importants”.

Tot i això, entre els treballadors i els mateixos sindicalistes hi ha el convenciment que la decisió està presa, la Model es tancarà i no s’obrirà cap centre d’internament de preventius a la Zona Franca: “El centre penitenciar de règim obert que ha de substituir el de Trinitat Vella sí que es construirà, però el de preventius ja no es construirà mai. No sé si hi ha cap Govern al món que, un cop ha resolt

el problema –que és la Model– amb el trasllat d’interns i de treballadors, destini cent milions d’euros per un centre de preventius a la Zona Franca. Un cop hagi desaparegut el problema de la Model i ja ningú no en parli, ja no el faran. No serà una prioritat”.

Però una curiosa frase del conseller Mundó en la sessió de control del Parlament sembla que obri la porta a deixar l’espai de Zona Franca per substituir, en un futur, un centre diferent de la Model, una altra presó: “Es construirà sens dubte –va dir Mundó– un centre penitenciar a la Zona Franca, a banda del Centre Obert, perquè cal renovar els equipaments del sistema penitenciar. Perquè avui la Model és el centre més vell, però quan s’hagi tancat n’hi haurà d’altres que seran els centres més vells”.

Quan la Model tanqui, el centre més vell de Barcelona serà Wad-ras, presó de dones des del 1983 però abans “Reformatori” de joves des del 1915. I el més vell de Catalunya, el Centre Obert de Tarragona, inaugurat el 1950. ●

ÀLEX REIG
*Voldria que el meu cos
es fongués amb el teu*

Poesia 3i4

**Voldria que el meu cos
es fongués amb el teu**
Alex Reig

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com